

Excursie 5 oktober, route B: Veluwe en Oostelijk Flevoland

Tijdens deze excursie is zowel aandacht geschonken aan het onderzoek in de oude bosgebieden van de Veluwe als aan de nieuwe boscomplexen in de IJsselmeerpolders. Tijdens de rit van Wageningen naar Kootwijk werd een uiteenzetting gegeven over de geschiedenis van het houtteeltkundig onderzoek, zoals zich dat vooral op de Veluwe heeft ontwikkeld. Deze ontwikkeling staat in nauw verband met het voorkomende zeer droge bodemtype, waardoor het onderzoek vooral geconcentreerd was op Pinus en douglas. In de beginfase van dit onderzoek werd vooral aandacht geschonken aan de bostypologie waarbij dan de kenmerken van de groeiplaats in het middelpunt van de belangstelling stonden. Van die kenmerken was vooral de bodemvruchtbaarheid van betekenis. Het onderzoek ontwikkelde zich zo, dat in de latere fase veel meer naar aanlegmethoden werd gekeken.

Tijdens de excursie werd een der oudste proefplekken op de Veluwe getoond. Dat was een douglasopstand in vak 136 van de boswachterij Kootwijk waar al in 1923 metingen werden uitgevoerd. Het blijkt dat deze douglasopstand een opbrengst vertoont welke volgens de nieuwste opbrengsttabellen tussen de 2e en 3e opbrengstklasse in ligt.

Naast deze hoge produktie blijkt ook de kwaliteit van de opstand voor de veredeling een grote betekenis te hebben. De kenmerken die daarvoor zijn ontwikkeld hebben ertoe geleid dat deze opstand tot de selectie A moet worden gerekend.

Aan de betekenis van herkomsten of selecties voor het uitgangsmateriaal in de bosbouw werd tijdens de excursie in de ochtend veel aandacht geschonken, en dit dan vooral aan de hand van de nakomelingentoetsproef van groveden in het Loobos. Op dit excursiepunt werd getoond hoe van 300 zeer goede moederbomen in ons land een vergelijkende proef werd opgezet. Deze proef werd reeds in 1964 aangelegd. Zowel de groei als de aantasting door denneschot zijn in het onderzoek betrokken.

Op dit moment, nog maar zeven jaar na de aanleg kunnen reeds belangrijke conclusies worden getrokken. De verschillen waren trouwens in het terrein ook duidelijk zichtbaar. Het belang van dit type proefveld is dat het mogelijk is een keuze te maken uit entmateriaal van de beste moederbomen voor de aanleg van zaadtuinen van groveden in Nederland, waarmee reeds een begin is gemaakt.

Dat overigens niet alleen de herkomst van belang is voor de groei maar ook het klimaat bleek op andere excursiepunten zeer duidelijk. Getoond werden namelijk beelden van topsterfte in Corsicaanse den en totale sterfte in fijnsparpopstanden. Beide verschijnselen blijken vermoedelijk nauw samen te hangen met onze zachte winters met vaak sterk wisselende temperaturen, waardoor of de bomen uit hun rust worden gehaald en afbraak van reservestoffen kan plaatsvinden, of beschadigingen als gevolg van later optredende lage temperaturen kan

ontstaan. Voor beide houtsoorten blijken er in dit verband nogal wat problemen te bestaan in ons land.

Het tweede gedeelte van deze excursiedag voerde ons naar de bosgebieden van Oostelijk Flevoland. In de bus werd reeds veel informatie verstrekt over het ontstaan van de beplantingen in de diverse polders en ook de ontstane veranderingen in de aanlegmethode in de loop van de tijd. De aanleg van nu is gebaseerd op grote objecten van hoofdzakelijk snel groeiende pionierhoutsoorten met variatie in open en gesloten ruimten. De verschillende populierenklonen nemen hier een belangrijke plaats in.

Het onderzoek in de polder is gecoördineerd in de Commissie Onderzoek Bosbouw IJsselmeerpolders. In deze COBIJ is een nauw contact tussen de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders en het Bosbouwproefstation ontstaan.

Op excursiepunten werden onder meer de volgende onderwerpen behandeld:

1 De groeiruimte voor populier. In een plantafstandenproef voor populier die in 1968 werd aangelegd blijkt nu reeds dat een grotere plantafstand een positieve invloed heeft op de diktegroei van de boom. In de dunningsproef werd bovendien aangetoond dat een vroegtijdige dunning hetzelfde effect heeft, hoewel bij een zeer vroeg en sterk ingrijpen de totale produktie achterblijft.

2 Het luchtverontreinigingsonderzoek. Dit moderne deel van het bosbouwkundig onderzoek krijgt reeds veel aandacht en wordt in het kader van de Werkgroep Bos in Stedelijke Gebieden in samenwerking met het Instituut voor Plantenziektenkundig Onderzoek uitgevoerd. Gedemonstreerd werden de verschillende technieken die worden toegepast om de weerstand van de bomen te meten tegen HF en SO₂. De gebruikte methode van het luchtverontreinigingsonderzoek bestaat uit het kunstmatig begassen van planten in zogenaamde begassingskasjes. In deze kasjes wordt, door zeer kleine hoeveelheden gas te vermengen met een grote hoeveelheid lucht, een kunstmatige luchtverontreiniging verkregen waaraan de planten dan naar believen kunnen worden blootgesteld. Het hele luchtverontreinigingsonderzoek is gericht op het vinden van soorten die ondanks een zekere mate van luchtverontreiniging geschikt zijn voor de aanplant in groengordels en stadplantsoenen.

3 De bosontsluiting en houtoogsttechniek. Voor Nederland blijken twee methoden: namelijk de sortimentenmethode en de langhoutmethode van belang te zijn. Beide methoden werden met de te gebruiken machines gedemonstreerd. Aan het slot van de demonstratie ontspan zich nog een wat overtrokken discussie over de eventuele nadelen van de hier gedemonstreerde machines op de bodemstructuur.

Met deze onderwerpen werden voorbeelden aangegeven dat het onderzoek zich geleidelijk op andere zaken gaat concentreren dan tot nu toe gebruikelijk. Dat neemt niet weg dat het traditionele onderzoek veel belangrijke gegevens verstrekt en zal verstrekken, hetgeen tijdens de excursie duidelijk werd gemaakt.

L. Oldenkamp